

TRZYNAŚCIE NIE DRUKOWANYCH
ORYGINAŁÓW PERGAMINOWYCH
ARCHIWUM DIEC. WE WŁOCŁAWKU
Z LAT 1300-1400

WYDAŁ KS. STANISŁAW LIBROWSKI

LUBLIN 1987

I. UWAGI WSTĘPNE

1. DOKUMENTY DRUKOWANE I NIE DRUKOWANE DO ROKU 1400

Starodawne Archiwum kościelne we Włocławku, którego istnienie — jako Katedralnego — zostało poświadczane już w roku 1238, posiada ponad tysiąc dokumentów pergaminowych.

Z Archiwum tego opublikowano bardzo wiele dokumentów tak z oryginałów, jak również z kopii. W związku z publikacją niniejszego zbiorku dobrze będzie podać chociaż pobieżną informację właśnie o druku dyplomów oryginalnych. Otóż dotąd najwięcej tutejszych pergaminów ogłosili drukiem następujący:

- 1) Leon Rzyszczewski i Antoni Muczkowski w *Kodeksie dyplomatycznym Polski* [...] t. 2, cz. 1—2, Warszawa 1848—1852;
- 2) Max Perlbach w *Pommerellisches Urkundenbuch*, Danzig 1882;
- 3) [Ignacy Zakrzewski] w *Kodeksie dyplomatycznym Wielkopolski* [...] t. 1—4, Poznań 1877—1881;
- 4) Bolesław Ulanowski w edycji *Dokumenty kujawskie i mazowieckie* [...] w: Archiwum Komisji Historycznej, t. 4, Kraków 1888;
- 5) R. Philippi i in. w *Preussisches Urkundenbuch* [...] Bd 1—5, Königsberg — Marburg 1882—1969.

Wydawców edycji dokumentalnych niesamoistnych, wśród których był ks. Stanisław Chodyński i jest piszący te słowa, nie wymieniam. Tym bardziej nie znaleźli się w niniejszym zestawie publikujący dokumenty w oparciu o same kopiarusze i luźne odpisy.

A chociaż wielu było wydawców zasobu dokumentalnego Archiwum Diecezjalnego we Włocławku, którzy ogłosili drukiem wielką liczbę dyplomów, to przecież wyłowilem jeszcze w tutejszym zbiorze 13 nie wydanych oryginałów pergaminowych z lat 1300—1400. Spowodowane to zostało faktem, że 1) sprawujący pieczę nad Archiwum nie udostępnił wydawcom z różnych względów wszystkich dyplomów, iż 2) do Archiwum ciągle napływały nowe dokumenty.

Problem publikacji dokumentów jest obecnie trudniejszy aniżeli dawniej. Dzisiaj obowiązują instrukcje wydawnicze, którym nie podlegali dawniejsi historycy.

Tak samo kwerenda za dokumentami nie wydanyymi jest obecnie bardziej skomplikowana. Dla Rzyszczewskiego i Muczkowskiego (przed r. 1848) prawie wszystkie dokumenty włocławskie nie były drukowane, w następstwie czego można było je po kolei brać i publikować. Dzisiaj trzeba przewertować wiele dyplomataruszy samoistnych, aby się upewnić, czy dany dokument rzeczywiście nie został opublikowany. A cóż dopiero sprawdzić ewentualny jego druk w czasopismach! W naszych

czasach nie ma historyka, który by z całą pewnością mógł powiedzieć, że jakiś dokument sprzed 1400 roku nie został gdzieś wydrukowany.

Wyłowionym dokumentom z lat 1300—1400 nie mogłem nadać tytułu „Trzyście nie drukowanych oryginałów pergaminowych Archiwum Diecezjalnego we Włocławku z XIV wieku”, albowiem dyplom pierwszy pochodzi jeszcze z XIII w. Przeto zbiorce dałem nagłówek „...z lat 1300—1400”.

Jeszcze raz powtarzam, że publikowane dokumenty niniejszego zbioru posiadają ze sobą tylko tyle wspólnego, że nie były drukowane.

2. WYKAZ PUBLIKOWANYCH DOKUMENTÓW

- 1) 1300 — Zatwierdzenie nabycia przez opata z Byszewa wsi Buszkowo i Sitno.
- 2) 1320 — Begardzi polubownie opuszczają Złotorię.
- 3) 1325 — Uregulowanie spraw związanych z młynem w Dźwierzchnie.
- 4) 1347 — Rozstrzygnięcie sporu o granicę między wsiami biskupstwa włocławskiego i mieszczan toruńskich.
- 5) 1352 — Odpust dla ołtarza w katedrze włocławskiej.
- 6) 1355 — Lokacja wsi Biskupice na prawie magdeburskim (w odmiannie chełmińskiej).
- 7) 1363 — Ekskomunika na Frisbath'a dziedzica w Bąkowie i Płochocinie.
- 8) 1365 — Lokacja wsi Nowostawy na prawie niemieckim (magdeburskim).
- 9) 1374 — Interwencja biskupa płockiego po apelacji biskupa włocławskiego do papieża.
- 10) 1391 — Oświadczenie przestępnych dziedziców ze Zbierska.
- 11) 1394 — Sprzedaż karczmy w Kamionie w pow. wieluńskim.
- 12) 1399 — Instrukcja kapituły włocławskiej dla swoich delegatów do w. mistrza krzyżackiego w sprawie majątków i dochodów diecezji.
- 13) 1400 — Wyrok w sprawie dziesięciny ze wsi Krajanczyce (Krajanki).

3. INSTRUKCJE WYDAWNICZE

Poniższe dokumenty publikuję w oparciu o wskazania: 1) *Instrukcja wydawnicza dla średniowiecznych źródeł historycznych*. Oprac. Komisja Historyczna Polskiej Akademii Umiejętności przy współudziale towarzystw naukowych we Lwowie, Poznaniu, Warszawie i Wilnie. W: Arch. Komis. Hist. Ser. 2, t. 2, Kraków 1930 s. 1—40. (Odb. Kraków 1925 ss. 40). — 2) A. Wolff: *Projekt instrukcji wydawniczej dla pisanych źródeł historycznych do połowy XVI wieku*. „Stud. źródł.” t. 1: 1957 s. 155—181.

II. POSZCZEGÓLNE DOKUMENTY

1

Zatwierdzenie nabycia przez opata z Byszewa wsi Buszkowo i Sitno.

Inowrocław, 7 grudnia 1300

Lestko (Leszek) książę kujawski i pan Inowrocławia podaje do wiadomości, że Mikołaj chorąży brzeski razem ze swoimi krewnymi sprzedał w jego obecności opatowi Cystersów z Byszewa Bertoltowi i tamtejszemu konwentowi za 90 grzywien denarów toruńskich wieś Buszkowo pod Bydgoszczą i Sitno w okolicy Nakła z ich przyległościami. Książę uważając się za kontynuatora fundacji opactwa byszewskiego zatwierdza wspomnianą transakcję.

Oryginał: Włocławek, Archiwum Diecezjalne. Sygn.: Dokument 93.

Obszerny opis — ks. Stanisław Librowski: *Archiwum Diecezjalne we Włocławku*. Dział I: *Dokumenty*. Seria I: *Inwentarz realny*. Zesz. 1: *Oryginalne dokumenty samoistne z XIII wieku*. „Arch. Bibl. Muz.” t. 47: 1983 s. 105 dok. 93.

Dokument wystawiony jednocześnie w tym samym przedmiocie, ale z licznymi drobnymi różnicami, przez brata Leszkowego księcia Przemysława opublikowali:

1) L. Rzyszczewski, A. Muczkowski w *Kodeksie dyplomatycznym Polski*, t. 2 cz. 2, Warszawa 1852 nr CCCCLXIX;

2) [I. Zakrzewski] w *Kodeksie dypl. Wielkopolski*, t. 2, Poznań 1878 nr 833.

In^a nomine Domini amen. Fraudulosa rerum varietas humanis actibus sepius adversatur, si non superhabundanti literarum caucione iugiter | fuerit insignita. Proinde nos Lestco Dei gracia dux Cuyavie et dominus Wladislavie¹ universis declaramus presenti pagina publice protestantes, quod comes Nicola | us vexillifer Brestensis² una cum suis fratribus, filiis et nepotibus: Swantosla, Iaroslao, Przeslao, Vito, Florian, Sulislao, Paulo et Nemsta, in presenciam nostri | constituti, usi sano consilio virorum maturorum sufficientique prehabita deliberacione, hereditates suas Boscowo³ in dominio nostro et in confinio Bydgestyensi, et Zedno⁴ in Regno Polonie et in territorio castri de Nakel sitas, cum omni districtu ac pertinenciis suis, sortibus, agris, silvis, nemoribus, lacubus, stangnis, riivis, pratis et paludibus ac aliis utilitatibus, censeantur quibuscumque nominibus, iuste et rationabiliter vendiderunt pro nonaginta marcis Thorunensium denariorum curentis monete, quas in totum et plene se, fatentur, recepisse, domino Bertoldo abbati Byssoviensi⁵ et eius conventui Cysteriensis ordinis, Cuyaviensis diocesis, iure hereditario perpetue possidendas: abdicantes et resignantes memorato abbati et eius conventui omne ius patronatus et proprietatis predictarum hereditatum reppetendi, revocandi, comutandi aut quocumquemode ex-

^a Inicjał wydłużony.

¹ Lestko (Leszek) książę kujawski i pan Inowrocławia, nie Włocławka, syn Ziemomysła.

² Mikołaj chorąży brzeski ze swymi męskimi krewnymi.

³ Buszkowo wieś pod Bydgoszczą.

⁴ Sitno wieś pod Nakłem.

⁵ Bertolt opat Cystersów w Byszewie.

solvendi per seipsos et eorum consanguineorum successores. Super quo prenominati milites heredes de Recicza⁶ in hiis scriptis eandem villam ultroneo velle obligant eidem domino abbati ipsiusque conventui tali condicione intersumpta, quod, si quis ipsorum processu temporis atemptaverit, extunc predicta hereditas Recicza cum singulis eius pertinenciis in possessionem prefati claustris Byssevie in perpetuum dewolwatur. Verum, quia nostra interest singulis religiosis locis dignis profectibus providere et ea a trunculenciis bachancium umbra nostra, in quantum possumus, tueri, nos hocipsum perpendentes, ad emendacionem fundacionis nostre prenotati claustris Byssovie⁷, de gratuito assensu et unanimi voluntate nostrorum fratrum karissimorum, scilicet domini Premisly⁸ et Kazymiri⁹, predictam empcionem et vendicionem ratam et gratam hebentes, literis presentibus confirmamus, concedimus et damus superius dictas hereditates Boscowo et Zedno iure perpetuo possidendas. In cuius rei testimonium presens scriptum nostri sigilli munimine ac et fratris nostri ducis Premisly digne duximus roborandum, hiis presentibus testibus: comite Barthosio iudice nostro¹⁰, comite Iaroslao castellano de Slonce¹¹, comite Bogusa castellano de Visegrad¹²; dominus Gerwardus prepositus Wladislaviensis ecclesie¹³, dominus Dobegneus decanus¹⁴, dominus Florianus arcydiaconus eiusdem ecclesie¹⁵, Henkynus Papo¹⁶, Theodricus de Thurran¹⁷, Petrus Manchosy¹⁸. Acta sunt hec in Wladislavia¹⁹, anno Domini M^oC^oC^oC^o, VII° Idus Decembris, luna XX° tercia in octava beati Andree. Datum per manus domini Sifridi subcancellarii nostri²⁰.

2

Begardzi polubownie opuszczają Złotorię.

Brześć, 6 marca 1320

Tomasz syn śp. Grzegorza z Gniezna, notariusz publiczny z ustanowienia papieskiego, spisuje w formie instrumentu notarialnego przebieg przewodu sądowego, w czasie którego delegaci papiescy (biskup poznański Domarad i dziekan gnieźnieński Mikołaj) zatwierdzają ugodę zawartą pomiędzy biskupem włocławskim Gerwardem a Begardami ze

⁶ Rzeczyca wieś krewnych chorążego Mikołaja n. Goplem.

⁷ Książę Leszek — przez dziada Kazimierza i ojca Ziemomysła uważa się za fundatora opactwa w Byszewie.

⁸ Książę Przemysł młodszy brat Leszka.

⁹ Książę Kazimierz młodszy brat Leszka i Przemysła.

¹⁰ Bartosz sędzia inowrocławski.

¹¹ Jarosław kasztelan słoński.

¹² Bogusza kasztelan wyszogrodzki.

¹³ Gerward h. Leszczyc prałat prepozyt włocławski, niebawem biskup (1300—1323).

¹⁴ Dobiegniew prałat dziekan włocławski.

¹⁵ Florian prałat archidiakon włocławski.

¹⁶ Henkin Papo.

¹⁷ Teodoryk z Torunia.

¹⁸ Piotr Mancus.

¹⁹ Inowrocław, nie zaś Włocławek.

²⁰ Zygfryd podkanclerzy księcia Leszka.

Złotorii n. Drwęcą, mocą której zniesieni przez Kościół zakonnicy opuszczają Złotorię a biskup zapewnia im dożywocie w innej wsi diecezjalnej Dobrzejewice.

Oryginal: Włocławek, Arch. Diec. Sygn.: Dokument 121.

Obszerny opis — ks. Stanisław Librowski: *Archiwum Diecezjalne we Włocławku. Dział I: Dokumenty. Seria I: Inwentarz realny. Z. 2: Oryginalne dokumenty samoistne z XIV wieku.* „Arch. Bibl. Muz.” t. 55: 1987 dok. 121 (dalej cyt. *Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z XIV wieku, dok.*).

In ^a nomine Domini amen. Exorta coram venerabili patre domino Domaratho ecclesie Poznaniensis episcopo¹ et discreto viro domino Nicolao Gnezdzensi | decano², iudicibus a Sede Apostolica delegatis, domino Gerlibo scolastico Gnezdzensi³ collega eorum se propter infirmitatem apud eos licitatorie excusante, | inter venerabilem patrem dominum Gerwardum ecclesie Wladislaviensis episcopum⁴ ex parte una et fratres Henricum, Rudolphum, Iohannem⁵ et alios fratres, qui se gerunt pro heremitis, de ecclesia, cella seu cenobio Sancte Crucis iacentibus in hereditate de Slothorya⁶, super ipsa ecclesia, cella ac cenobio nec non et omnibus bonis immobilibus ad ipsam spectantibus ex altera, in presencia mei notarii et testium subscriptorum materia questionis. Magister Petrus cantor et Scarbimirus canonicus Wladislavienses⁷, procuratores dicti venerabilis patris domini Gerwardi Wladislaviensis episcopi, libellum in iudicio dictis iudicibus in hec verba obtulerunt: Coram vobis venerabili patre domino Domaratho episcopo Poznaniensi et discreto viro domino Nicolao decano Gnezdzensi, iudicibus a Sede Apostolica delegatis, nos Petrus cantor et Scarbimirus canonicus ecclesie Wladislaviensis, procuratores venerabilis patris domini Gerwardi ecclesie Wladislaviensis episcopi, in iure proponimus et dicimus, quod olim felix memorie dominus Wislaus eiusdem ecclesie episcopus⁸ Rudolpho, Henrico, Iohanni et aliis eorum fratribus Begardis, qui se dicunt heremitas, locum, ecclesiam, cellam seu cenobium Sancte Crucis, quod iacet in hereditate seu fundo de Slothorya, cum suis pertinenciis, prout in suis metis seu terminis distincta sunt, sub ea condicione, modo vel ordinatione donavit et concessit, quod si ipsi fratres ex aliquibus causis in eodem loco non possent remanere, predictus locus, cella, ecclesia seu cenobium cum suis omnibus pertinenciis ad ius et proprietatem seu dominium Wladislaviensis ecclesie, nullo precio dato, redire debent. Et quia iidem fratres seu successores eorum, qui nunc tenent locum istum, ibidem remanere non possunt ex eo, quod sanctissimus pater dominus Clemens papa quintus⁹ eorum ordinem seu sectam cassavit¹⁰. Petimus nomine procuratorio pro dicto domino nostro episcopo ac ecclesia Wladislaviensi, quatenus vos, domini iudices, iuxta apostolici rescripti tenorem summarie de plano, sine strepitu vel figura iudicii, de hoc inqui-

^a Długi inicjał.

¹ Domarad h. Grzymała, biskup poznański w l. 1316—1324.

² Mikołaj prałat dziekan gnieźnieński.

³ Gerlib prałat scholastyk gnieźnieński.

⁴ Gerward h. Leszczyc, biskup włocławski w l. 1300—1323.

⁵ Henryk, Rudolf, Jan begardzi ze Złotorii.

⁶ Złotoria wieś biskupstwa włocławskiego w diec. chełmińskiej.

⁷ Mgr Piotr prałat kantor, Skarbimir kanonik — włocławscy.

⁸ Wistaw h. Zabawa, biskup włocławski w l. 1284—1300.

⁹ Papież Klemens V rządził Kościołem w l. 1305—1314.

¹⁰ Na soborze w Wienne w l. 1311—1312.

rentes predictum locum, cellam, ecclesiam seu cenobium cum suis omnibus pertinenciis, amotis exinde dictis fratribus, dicto domino episcopo et ecclesie Wladislaviensi restituitis, et restituenda fore, per vestram sententiam decernatis, dictos fratres ad hoc per censuram ecclesiasticam, si opus fuerit, compellentes. Hec petimus salvo iure addendi, minuendi, corrigendi et mutandi. Petimus eciam expensas in lite factas et protestamur de faciendis. Quo libello sic oblato et eorum eisdem fratribus auctoritate et mandato iudicum lecto, fratres ipsi suo ac aliorum fratrum nomine responderunt, quod cum eodem domino episcopo Wladislaviensi iudicio nollent contendere, sed gracie eius inniti vellent. Cui se in eodem loco subicerunt. Mediante igitur intervencione et ordinatione dictorum dominorum iudicum, fratres iidem cum dicto domino episcopo, prout continetur inferius, amicabiliter concordarunt. Ipsi siquidem fratres omni iuri, si quod habebant in predictis: loco, cella, ecclesia seu cenobio et pertinenciis eorum, renunciaverunt, ipsa per capucium in manibus dictorum dominorum iudicum resignantes. Que ipsi iudices dicto venerabili patri domino episcopo Wladislaviensi, presenti suo et ecclesie sue nomine, in eodem instanti restituerunt, ipsum per idem capucium in possessionem ipsorum inducentes ac investientes de eisdem. Promiserunt insuper dicti fratres, quod lignum sancte Crucis, quod habent seu habebant in ecclesia supradicta et cum argento, in quo est reconditum ibidem, dimittent simul cum altarium simplicibus ornamentis et campana, que ibidem habetur. Omnia autem alia mobilia et ligna combustibilia ad suos usus asportabunt, sed edificia et septa ac alia immobilia, arbores fructiferas et vites ac palos, ad quos vites alligari consueverunt, non recipient, nec destruent, nec movebunt. Promiserunt insuper iidem fratres, quod usque ad secundam feriam proximam post dominicam, qua cantatur Letare, procuratorem seu nuncium prefati domini episcopi Wladislaviensis, quem ad hoc duxerit destinandum, mittent et inducent in corporalem possessionem predictorum omnium: loci, celle, ecclesie, cenobii cum suis pertinenciis omnibus, prato, vinea, pomeriis et aliis quibuscunque. Ipse autem dominus episcopus admisit, quod fratres iidem non obstante, quod procurator eius possessionem corporalem recepit omnium predictorum, in loco seu cenobio eodem, quousque de statu suo provideant, usque ad octavam Pasche proxime venturam valeant remanere. Verum quia fratres iidem in villa predicta domini episcopi Wladislaviensis, que Dobrzejewicy¹¹ wlgariter nuncupatur, habent decem mansos, de quibus eidem domino episcopo, quemadmodum alii villani, racione census decem marcas denariorum et viginti mensuras avene ac viginti pullos annis singulis post expletam liberatatem solvere debuissent, idem dominus episcopus pro bono pacis et concordie ac miseracionis intuitu medietatem eiusdem census ipsis dimisit. Ita quod quamdiu fratres iidem vixerint et ubicunque manere voluerint, medietatem census eidem episcopo persolvant seu per alios solvi procurent. Aliam vero medietatem pro se debeant retinere. Que quidem medietas ipsis fratribus cedere debeat, quamdiu aliquis eorum superstes erit, eciam si unus tantum remaneret. Concessit eciam idem dominus episcopus, quod ipsi mansos eosdem, si voluerint, vendere seu donare possint, bonis duntaxat personis, eciam suis consanguineis, et que eidem domino episcopo minime displicerent sub censu, quem eciam alii villani eiusdem ville solvere tenebuntur. Quodsi contingeret fratres

¹¹ *Dobrzejewice wieś biskupstwa włocł. w diec. płockiej.*

eosdem decedere non venditis mansis supradictis, mansi ipsi cum omnibus suis pertinenciis ad ius et proprietatem Wladislaviensis ecclesie cedere debeant, nullo precio dato, et ad eam perpetuo pertinere. Hanc igitur concordiam, ordinationem et amicabilem compositionem dominus episcopus Wladislaviensis ac predicti fratres inter se sic sollempniter celebratam petierunt per dictos dominos iudices ratam haberi, approbati et eorum auctoritate, ymo verius apostolica, roborari. Iudices autem ipsi, ipsam ratam habentes et gratam, approbaverunt et per ipsas partes observari inviolabiliter mandaverunt, mandantes michi notario infrascripto, quod eam una cum rescripto apostolico in publicam formam redigere, perpetuis temporibus duraturam. Cuius quidem rescripti tenor talis est:

[Następuje dokument pap. Jana XXII (Awinion, 11 września 1319) delegujący wspomniany zespół sędziowski z zadaniem przywrócenia diecezji wrocławskiej posiadłości Złotoria, pozostającej nadal w rękach Bergardów zniesionych przez poprzedniego pap. Klemensa V (opublikowany w *Vetera monumenta Poloniae... t. I, Romae 1860, nr 230* i w *Urkundenbuch des Bisthums Culm, Th. I, H. 1, Danzig 1884, nr 179*)].

Actum et datum in Brest, in ecclesia parochiali, pridie Nonas mensis Marcii anno Domini millesimo CCC^o vicesimo, presentibus discretis viris: Pribislao scolastico Lanciciensi¹², Walthero custode Scarbimiriensis¹³, Thomislao, Vincencio, Boguslao et magistro Dominico canonicis Poznaniensibus¹⁴.

Z. N. Et ego Thomas quondam Gregorii de Gnezdna Sacrosancte Apostolice Sedis auctoritate notarius publicus¹⁵ predictis omnibus interfui et dictam ordinationem seu amicabilem compositionem ac rescriptum apostolicum, ad petitionem dictarum parcium de mandato et auctoritate dictorum dominorum iudicum, conscripsi et in publicam formam redegei ac sigilla ipsorum de mandato eorum ad maiorem evidenciam apposui meoque signo consueto rogatus signavi.

3

Uregulowanie spraw związanych z młynem w Dźwierzchnie.

Inowrocław, 17 lipca 1325

Wójt, sołtys i radni miasta Inowrocławia oświadczają, że Maciej i Jan młynarze z biskupiego Dźwierzchna zeznali przed nimi jako, za pośrednictwem mieszczanina wrocławskiego względnie inowrocławskiego Teodoryka z Torunia, doszli z biskupem wrocławskim Maciejem do zgody na następujących warunkach: biskup skumulował im zalegający czynsz dzierzawny z młyna, ciągnący się od pontyfikatu Gerwarda, do 26 grzywien oraz obniżył na przyszłość czynsz roczny z 20 do 15 grzywien, w następstwie czego odzyskał pełne dominium nad młynem.

¹² Przybysław prałat scholastyk łęczyccki.

¹³ Walter prałat kustosz skalbmierski.

¹⁴ Tomislaw, Wincenty, Boguslaw, mgr Dominik kanonicy poznańscy.

¹⁵ Notariusz Tomasz — jak wyżej w regeście.

Oryginał: *Włocławek, Arch. Diec. Sygn.: Dokument 132.*

Obszerny opis — *Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z XIV wieku, dok. 132.*

Noverint universi presentes litteras inspecturi, quod Mathias et Iohannes, molendinatores de Dzwyrzna¹ molendino venerabilis patris domini Mathie divina et Apostolice Sedis providencia episcopi Wladislaviensis², in nostra Iohannis de Rogow advocati, Chunadi sculteti, Herwini, Nicolay, Iohannis, Helmanni et aliorum consulum civitatis Iuvenis Wladislavie³ presencia constituti recognoverunt et publice confessi sunt pro censu dicti molendini, quem predicto domino episcopo et suo antecessori⁴ annis pluribus solvere neglexerant, eiusdem domini episcopi gratiam se invenisse ipsosque⁵, mediante et ordinatore existente Theodrico de Thurun cive Wladislaviensi⁶, taliter reformatos esse, quod pro annis neglectis eidem domino episcopo solvent et bona fide solvere promiserunt, liberi non coacti, nec per errorem, sed spontanee et ex certa sciencia, viginti sex marcas infra quinque annos, in terminis inferius annotatis. Prefatusque dominus episcopus dictorum molendinatorum paupertati compassus ac proborum virorum precibus inclinatus, censum viginti marcarum, quem de prefato molendino solvere tenebuntur, taliter extitit moderatus, videlicet quod de eodem censu ipsis dimisit quinque marcas. Ita quod predicti molendinatores et successores eorum amodo predicto domino episcopo et suis successoribus, ratione census de molendino supradicto, annis singulis in festo beati Martini⁶ quindecim marcas solvere tenebuntur. De predictis vero viginti sex marcis presenti anno in termino eodem, in quo censum molendini, videlicet quindecim marcarum solvere debent, quinque marcas et in secundo anno quinque, in tercio quinque, in quarto quinque et in quinto anno sex reliquas marcas una cum censu in festo beati Martini solvent dicto domino episcopo, omni occasione procul mota. Et ut eadem ordinacio per predictos molendinatores firmiter observetur, promiserunt privilegium, quod super dictum molendinum habent⁷ et litteram ipsius domini Mathie episcopi predicti, quam eis super ipsa ordinatione dedit, predicto Theodrico presentare. Et nihilominus, si in predicta ordinatione in aliquo terminorum predictorum quocunque anno deficerent seu ipsam non facerent cum effectu, ipsi vel eorum successores extunc et exnunc, prout extunc renunciaverunt et cesserunt omni iuri, quod ipsis in dicto molendino et pertinentibus ad ipsum competebat vel competere potuisset. Ita quod extunc ipse dominus Mathias episcopus vel successores sui de ipso molendino et pertinentibus ad ipsum se intromittere poterunt, ipsis eciam molendinatoribus ad hoc minimo requisitis. Et predictus Theodricus predictum privilegium una cum littera ipsius domini episcopi, iam dicta, eidem domino episcopo vel suis successoribus presentare bona fide promisit. Et si quid humanitus in ipso Th[eodrico] evenerit, filii ipsius: Thilo, Simon et Chunadus⁸ id ipsum facere tene-

¹ *Następuje niepotrzebne słowo taliter.*

² *Maciej i Jan młynarze z biskupiej wsi Dzwierzchno.*

³ *Maciej z Golańczy (Pałuka) h. Topór, biskup włocławski w latach 1323—1365.*

⁴ *Jan z Rogowa wójt, Konrad sołtys oraz Gerwin, Mikołaj, Jan i Herman rajcy inowrocławscy.*

⁵ *Gerward h. Leszczyc, biskup włocławski w l. 1300—1323.*

⁶ *Teodoryk z Torunia mieszczanin włocławski albo inowrocławski.*

⁷ *Św. Marcin biskup — 11 XI.*

⁸ *Przypuszczalnie od biskupa Gerwarda.*

⁹ *Tylo, Szymon i Konrad synowie Teodoryka.*

buntur Et ipsi molendinatores extunc ipso facto cadere debent ab omni iure, quod habent in eodem molendino, quod ius transibit in dominium domini episcopi memorati, de quo sibi licebit facere quicquid voluerit pro sue libito voluntatis. Prelibatus vero dominus episcopus eisdem molendinatoribus quoad terminum solucionis anni presentis talem fecit gratiam, quod de viginti marcis, quas sibi in festo beati Martini proxime venturo solvere debebant, decem marcas in Nativitate Christi et alias decem in Penthecostis festis proximime affuturis sibi solvent. In sequentibus vero annis terminum solucionis, scilicet festum beati Martini, sine ipsius domini episcopi voluntate, non transcendent. Et licet dominus episcopus predictus ipsis molendinatoribus et eorum successoribus in censu pecuniali gratiam fecerit, ut superius est expressum, in molendino tamen et in omnibus aliis antiquam ordinationem, que super ipsum molendinum ab antiquo est habita, decrevit stabilem permanere. Nos vero petiti cum instantia ipsorum per molendinatores et Theodricum predictos, has litteras recognitionis predicte testimoniales sigillo civitatis nostre maiori duximus roborandas. Actum et datum in Iuveni Wladislavia, quarta feria post diem Divisionis Apostolorum proxima anno Domini millesimo CCC^{XX}^o quinto.

4

Rozstrzygnięcie sporu o granice między wsiami biskupstwa wrocławskiego i mieszczan toruńskich.

Raciązek, 26 sierpnia 1347

Tomisław syn niegdyś Miłostawa z Kościeszek, kleryk diecezji wrocławskiej, notariusz publiczny z ustanowienia cesarskiego, na prośbę biskupa wrocławskiego Macieja, w obecności dwóch innych notariuszy publicznych i świadków, sporządza kopię wierzytelną dwóch podobnych dokumentów, mianowicie Władysława księcia łęczyckiego i dobrzyńskiego oraz Myślibora sędziego dobrzyńskiego, rozstrzygających spór o granice między wsiami diecezji wrocławskiej i wsiami mieszczan toruńskich.

Oryginał: Wrocławek, Arch. Diec. Sygn.: Dokument 152.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z XIV wieku, dok. 152.*

In ^a nomine Domini amen. Anno nativitatis eiusdem millesimo CCC^oXL^oVII^o indicione XV VII° Kalendas mensis Septembris hora | quasi sexta, in capella castri Raczens dyocesis Wladislaviensis, venerabilis in Christo pater dominus Mathias divina et Apostolice Sedis | providencia Wladislaviensis episcopus¹, in presenciam mei et notariorum ac testium subscriptorum, quasdam litteras non cancellatas, non abolitas nec | in aliqua sui parte viciatas exhibuit, ad cordulam pargameni sigillis rotundis appendentibus sigillatas, quarum prime tenor est talis:

^a Wydłużony inicjał.

¹ Maciej z Gotanicy (Pałuka) h. Topór, biskup wrocławski w latach 1323—1365.

[Następuje dokument Władysława księcia łęczyckiego i dobrzyńskiego² (Bobrowniki, 22 sierpnia 1345) opublikowany przez Z. Guldona i R. Kabacińskiego w *Źródłach do dziejów Bydgoszczy* nr 8, Warszawa — Poznań 1974 s. 5—7 nr 1, niestety, nie z oryginału, ale z kopii z pocz. XVII w. czyli według pisowni nowożytniej].

In cuius sigilli medio quedam imago hominis armata, habens gladium in manu dextera et in sinistra clypeum, cuius a dextris due imagines et a sinistris similiter due imagines et in circumferencia sigilli eiusdem, cruce previa, hec litere desculpate videbantur: S. Wlod. Dei gra ducis Lancie. et Dobrinen.

Secunde vero tenor dinoscitur esse talis:

[Następuje dokument Myślibora sędziego dobrzyńskiego³ (Bobrowniki, 22 sierpnia 1345) drukowany przez tychże, tamże s. 7—9 nr 2, z tej samej kopii oraz w takiejże pisowni].

In medio cuius sigilli quidam clypeus, babato sagitta desuper transfixo, cruce signatus apparebat, et in circumferencia eiusdem sigilli hec litere legebantur: S. Mysliboij iudicis Dobrinensis.

Et petivit eas per me manu publica copiari. Actum et datum anno, indiccione, die, loco, hora superius annotatis, presentibus honorabilibus et discretis viris dominis: Sbylutho preposito Plocensi, decretorum doctore⁴, Iohanne scolastico Crusviciensi⁵, Paulo domini episcopi prefati capellano⁶, Stanislao rectore ecclesie de Grabkow⁷ cum ceteris fidedignis.

Z. N. Et ego Thomislaus olym Miloslay de Koszesyycze, clericus dyocesis Wladislaviensis, publicus auctoritate imperiali notarius⁸, in presencia Nicolai et Iacobi notariorum infrascriptorum predictas literas a venerabili in Christo patre domino Mathia Dei gracia episcopo Wladislaviensi predicto suscepi et ipsas ad petitionem domini episcopi iam dicti de verbo ad verbum manu mea fideliter in hanc publicam [formam] reddegi, meisque nomine et signo consuetis presentem publicatam signavi in testimonium premissorum.

Z. N. Et ego Nicolaus quondam Walentini de Raczens dyocesis Wladislaviensis, auctoritate imperiali publicus notarius⁹ suprascriptarum litterarum presentacioni, una cum notariis et testibus supra et infrascriptis, presens interfui et me in testimonium eorundem subscripsi, meoque nomine et signo consuetis signavi, rogatus.

Z. N. Et ego Iacobus quondam Nasegney de Swantkovicz dyocesis Wladislaviensis, auctoritate imperiali publicus notarius¹⁰ ipsarum litterarum exhibicioni, una cum testibus et notariis superius anotatis presens interfui, et ad petitionem venerabilis patris episcopi prelibati in testimonium premissorum me subscripsi, meoque nomine et signo consueto signavi, rogatus.

² Władysław (Włodzistaw) syn Ziemowita, książkę łęczycki i dobrzyński, zm. w 1352 r.

³ Myślibór h. Dołęga, sędzia dobrzyński księcia Władysława.

⁴ Zbylut prałat prepozyt płocki, dr dekret.

⁵ Jan prałat scholastyk kruszwicki.

⁶ Paweł kapelan biskupi.

⁷ Stanisław pleban z Grabkowa.

⁸ Tomisław wystawca nin. dokumentu — jak w regeście.

⁹ Mikołaj syn niegdyś Walentego z Raciążka, not. publ. z ustan. ces.

¹⁰ Jakub syn śp. Nasięgniewa ze Świątkowic, not. publ. z ustan. ces.

Odpust dla ołtarza w katedrze wrocławskiej.

Kraków, 20 czerwca 1352

Bodzeta biskup krakowski udziela 40 dni odpustu wiernym, którzy dopełnią przepisanych warunków przy ołtarzu pw. świętych Jana Chrzciciela i Jana Ewangelisty oraz św. Andrzeja Apostoła w katedrze wrocławskiej.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec. Sygn.: Dokument 168.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z XIV wieku*, dok. 168.

Aprobata tego przywileju przez biskupa włocł. Macieja oraz jego odpustu dla tegoż ołtarza, zanotowanych w dwóch liniijkach przy zakładce dokumentu bpa Bodzety, nie wylaniam tutaj w oddzielny numer wydawniczy.

Bodzatha Dei et Apostolice Sedis providencia Cracoviensis episcopus¹ universis christifidelibus presencium noticiam habituris salutem in omnium Salvatore. Cum pia mater Ecclesia de animarum salute sollicita devocionem fidelium per quedam munera spiritualia, remissiones videlicet et indulgencias invitare consuevit; cupientes igitur, ut altare fundatum in honorem beatorum Iohannis Baptiste et Ewangeliste necnon in honorem beati Andree Apostoli in ecclesia Wladislaviensi² per Iohannem Falonis custodem ecclesie prenotate³ eo frequencius congruis laudibus a christifidelibus honoretur, quo inibi donis spiritualibus fuerint uberius consolati: omnibus igitur vere penitentibus et confessis, qui ad dictum altare in ecclesia Wladislaviensi quocienscunque humiliter cum devocione accesserint et ante dictum altare genuflexi cum cordis contricione ad laudem et honorem Omnipotentis Dei et eius genitricis gloriose et beatorum predictorum decem Pater noster et totidem Ave Maria dixerint, quadraginta dies indulgencie de iniunctis eis penitenciis, de Omnipotentis Dei misericordia et beati Petri et Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi misericorditer in Domino relaxamus, dyoc[esani]⁴ tamen ad hoc consensu accedente. In cuius rei testimonium nostrum sigillum presentibus perpetuo valituris est appensum. Datum et actum Cracovie, feria quarta ante diem beati Iohannis Baptiste anno Domini millesimo CCC^o quinquagesimo secundo.

[Approbatio et nova indulgentia] Et nos Mathias eadem providencia Wladislaviensis episcopus⁵ indulgencias predictas gratas et ratas habentes, nostri sigilli cum appensione presentibus duximus roborandas, ad dentes similiter XL dies indulgenciarum ad predicta.

¹ Bodzeta h. Poraj, biskup krakowski w latach 1348—1366.

² Zob. Arch. Diec. we Włocławku. Sygn.: Dokument 163.

³ Jan syn Chwała, prałat kustosz wrocławski w poł. XIV w.

⁴ Biskup ordynariusz diecezji (w tym przypadku Maciej).

⁵ Maciej z Golańczy (Patuka) h. Topór, biskup wrocławski w l. 1323—1365.

Lokacja wsi Biskupice na prawie magdeburskim (w odmianie chełmińskiej).

Raciążek, 11 listopada 1355

Maciej biskup wrocławski podaje do wiadomości, że archidiacon wrocławski Stanisław, za jego i kapituły katedralnej zgodą, wydał swoją wieś prebendalną Biskupice (w parafii radziejowskiej) niejakiemu Zemetecie do lokowania na prawie magdeburskim w jego wersji chełmińskiej. Przy tej okazji wspomniany biskup określa uposażenie, przywileje i obowiązki soltysa, powinności osadników i rezerwacje prałata.

Oryginał: Wrocławek, Arch. Diec. Sygn.: Dokument 171.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z XIV wieku*, dok. 171.

In nomine Domini amen. Cunctorum perit memoria factorum, nisi testium adminiculo vel scripturarum testimonio fuerint memorie commendata. Inde est, quod nos Mathias divina | et Apostolice Sedis providencia ecclesie Wladislaviensis episcopus¹ notum facimus universis presentes litteras inspecturis, quod honorabilis vir dominus Stanislaus frater noster dilectissimus, ecclesie | nostre Wladislaviensis archidiaconus², conspicere cupiens proventus et melioracionem ville sue dicte Biskupicze³, quam a capitulo dicte nostre ecclesie Wladislaviensis vite sue temporibus pronunc te|net, de voluntate nostra et dicti nostri capituli consilio et assensu, discreto viro Zemete⁴ ad ius Magdburgense, prout in terra Culmensi tenetur, dictam villam Biskupicze exposuit ad locandum sub ea, qua sequitur, ordinatione. Primo siquidem, sergregatis pro se et suis successoribus tribus mansis parvis flamingicis et insulam fossato circumdatam cum omnibus pratis sibi adiacentibus, prefatus Zemeta cum suis posteris legitimis racione scoltecie duos mansos, similiter flamingicos, a censu tantum liberos, sed non decima, iure perpetuo pacifice possidebunt. Incole vero ville predictae Biskubicze quatuor annorum, a data presencium computatorum, gaudebunt omnimoda libertate. Qua libertate expirante de quolibet manso solubili quilibet incolarum ibidem residens iam dicto domino Stanislao et suis successoribus in die beati Martini [11 XI] racione census sedecim grossos Bochemicales singulis annis cum tribus pullis solvere tenebunt. Quem censum ipse scoltetus et sui posteris exigent et colligent, et fideliter et integraliter suis dominis nunc et in futuro presentabunt. Iudicabit eciam scoltetus memoratus cum suis posteris omnes causas parvas et magnas, civiles et criminales predicto iure Magdburgensi, que in terminis dicte ville Biskupicze contingerint seu emergerint. De iudicatis vero et de thaberna prefatus dominus Stanislaus et sui successores duos denarios et scoltetus cum suis posteris tercium denarium recipient. Tenebunt eciam incole ville

¹ Maciej z Golańczy (Pałuka) h. Topór, biskup wrocławski w latach 1323—1365.

² Stanisław z Golańczy (Pałuka) h. Topór, prałat archidiacon wrocławski, brat biskupa Macieja.

³ Biskupice wieś kapituły wrocław. w par. Radziejów.

⁴ Zemeta soltys w Biskupicach.

memorate unum diem arare ad yemmalia et alium ad estivalia domino suo memorato et suis successoribus, ac eciam omnia servicia ibidem proveniencia: falcare, colligere, cumulare, et quod onerum sui domini et suorum successorum suis veccionibus conducere et portare. Statuimus eciam ex pacto speciali, quod ipse scoltetus ac incole ville eiusdem in villa ibidem personaliter debeant residere. Etsi quispiam ipsorum hoc facere contempserit, extunc scoltetus scoltecia et villanus manso carere debeant ipso facto. Eciam si molendinum ibidem fieri poterit, ipse dominus Stanislaus et sui successores medium habebunt, scoltetus ipse et sui posterii aliam mediam partem dicti molendini iure hereditario possidebunt, et dictum molendinum ambo per medium informabunt. Statuimus eciam, quod nullus villanorum plus quam unum mansum ibidem debeat obtinere; quodque eciam scoltetus ipse et sui posterii ipsam scolteciam nulli valeant obligare seu vendere in parte vel in toto sine nostra et dicti domini Stanislay et suorum successorum voluntate. Preterea ipse scoltetus cum suis posteris ac incole ville memorate suo domino, qui ibidem fuerit pro tempore, et suis successoribus iura, servicia, honores, petitiones iuxta consuetudinem iuris Megdбургensis communiter observatam impendere tenebunt. In cuius rei testimonium sigilla nostrum et capituli nostri Wladislaviensis presentibus sunt appensa. Actum et datum in Reczens in die beati Martini Confessoris anno Domini M C^oC^oC^o quinquagesimo quinto, presentibus honorabilibus et discretis viris dominis: Sbiluto preposito⁵, Iohanne decano⁶, Boguslao scolastico⁷, Boryslao cantore⁸, Sandywoyo custode⁹, Wladislaviensibus prelati et aliis quam plurimis fidedignis.

7

Ekskomunika na Frisbath'a dziedzica w Bąkowie i Płochocinie.

Raciazek, 30 czerwca 1363

Maciej biskup włocławski poleca pod sankcją ekskomuniki rektorom kościołów (plebanom) z Nowego, Pieniążkowa, Komórska, Bzowa i Lubienia ogłaszanie ekskomuniki na Frisbath'a dziedzica z Bąkowa i Płochocina oraz kolatora kościoła par. w Płochocinie i jego rodzinę, jak również interdaktu nałożonego na parafię Płochocin z racji nieprzestrzegania przez wspomnianego umowy granicznej pomiędzy szlacheckim Płochocinem a biskupim Warlubiem, zawartej przez Macieja jeszcze z teściem tegoż Hynkiem, nieuiszczania biskupowi od lat 24 dziesięciny, wreszcie wystawienia sobie w Bąkowie kaplicy (dworskiej) bez zezwolenia ordynariusza. O zaciągnięciu przez Frisbath'a ekskomuniki mają ogłosić po razie we dworze w Bąkowie i w kościele w Płochocinie, a we własnych kościołach aż do spełnienia przez wymienianego dezyderatów biskupa i otrzymania absolucji od kary.

⁵ Zbylut z Golańczy (Pałuka) h. Topór, synowiec i następca bpa Macieja, aktualnie prałat prepozyt włocł.

⁶ Jan prałat dziekan włocł.

⁷ Bogusław prałat scholastyk włocł.

⁸ Borzysław prałat kantor włocł.

⁹ Sędziwoj prałat kustosz włocławski.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec. Sygn.: Dokument 179.

Obszerny opis — Librowski: *Originalne dokumenty samoistne z XIV wieku*, dok. 179.

Mathias divina et Apostolice Sedis providencia ecclesie Wladislawiensis episcopus¹ discretis viris ecclesiarum rectoribus in Nove², in Penescowo³, in Comorsczo⁴, in Bszowo⁵ et in Luben⁶ salutem in Domino. Cum nutrire ea, que recta | sunt et corrigere, que profectum virtutum impediunt, nostre sollicitudinis est et cure; et quia Frisbath de Bancowo⁷ ordinacionem et amicabilem compositionem dudum inter nos et capitulum nostrum ex una et | nobilem virum Hincnem socerum suum, felicis memorie olym heredem de Bancowo⁸ parte ex altera, pro limitibus inter Plochoczino⁹ et Warlube villam ecclesie nostre¹⁰ infregit et violavit in nostrum et ecclesie nostre non | modicum preiudicium et gravamen. Quam concordiam pro eisdem limitibus seu amicabilem compositionem parte ex utraque promiseramus et debuimus perpetuis futuris temporibus sine omni fraude et dolo inviolabiliter observare. Racione cuius concordie mutuo inter nos habite Plochoczino villam wlgariter dictam ab ecclesia nostra de Comorsczo alienavimus et in ea ecclesiam ad petitionem dicti Hincnis fundari permisimus et duos mansos ibidem in Plochoczino ecclesie appropriatos a decima mense nostre liberos fecimus et exemptos, necnon dicte ecclesie de Plochoczino decimam manipularem in Bancowo prefati Hincnis bone memorie post aratra ipsius et kmetonum iunxeramus inter nos racione sic concordie celebrate. Que omnia per prefatum Frisbath nunc sunt penitus violata. Quare vobis et cuilibet vestrum in virtute sancte obediencie et sub excomunicacionis pena mandamus districtius iniungentes, quatenus visis presentibus ibidem in Bancowo et demum in Plochoczino personaliter accedentes, dictum Frisbath moneatis efficaciter inducendo, cum maior congregata fuerit populi multitudo, ut decimam nobis anni presentis de Bancowo manipularem, post aratra ipsius et kmetonum, daret et assignaret integraliter ut tenetur. Et si eandem decimam anni presentis infra XIII^{cim} dies a monicione vestra nobis dare contradixerit, ipsum excommunicatum publice nuncietis, quem nos excommunicamus in hiis scriptis, presertim pro decima nostra de Bancowo XXIII^{or} annorum eundem Frisbath infra unum mensem a data presencium, ut premittitur, moneatis, ut eandem decimam XX^{ti} IIII^{or} annorum nobis debitam persolveret, quam racione concordie limitum inter Plochoczino et Warlube ecclesie de Plochoczino dederamus. Alioquin quem nos exnunc, prout et extunc, et extunc, prout exnunc excommunicamus in nomine Domini in hiis scriptis et ecclesiam ibidem in Plochoczino presentibus ponimus sub ecclesiastico interdicto. Vos eundem Frisbath et quilibet vestrum exco-

¹ Maciej z Golańczy (Pałuka) h. Topór, biskup włocławski w latach 1323—1365.

² Nowe n. Wisłą parafia miejska i dekanat.

³ Pieniążkowo par. w dek. nowskim.

⁴ Wielki Komórsk par. w dek. nowskim.

⁵ Bzowo par. w dek. nowskim.

⁶ Wielki Lubień par. w dek. nowskim.

⁷ Frisbath (Frischbad) dziedzic w Bąkowie i Plochocinie, kolator kościoła płochocińskiego.

⁸ Hynek dziedzic w Bąkowie i Plochocinie, teść Frisbath'a, fundator kościoła par. w Plochocinie.

⁹ Plochocin parafia wydzielona przez bpa Macieja z komórskiej.

¹⁰ Warlubie wieś biskupia w par. Komórsk, obecnie parafia.

municatum semel in Plochoczino personaliter accedentes, et demum vestris in ecclesiis infra missarum sollempniarum et alias, ubi expedire videritis, publice nuncietis singulis diebus dominicis et festivis, campanis pulsatis, candelis extinctis, familiam ipsius removentes officiis a divinis et eidem Frisbatoni et familie ipsius christiana sepultura specialiter interdicta, prohibentes eciam rectori ecclesie ibidem de Plochoczino, ut divina officia ibidem, sub excommunicationis pena, non celebraret, nec in dote ecclesie maneret. Et kmetonibus in Plochoczino residentibus, sub excommunicationis pena, mandetis, ut in Comorsczo audirent divina et ibidem percipient ecclesiastica sacramenta, rectori ecclesie de Comorsczo iura omnia persolventes, ceterum percipientes. Mandamus, ut nullus tam secularis, quam religiosus in domo dicti Frisbath vel in capella sua, quam sine consensu nostro ibidem in Bancowo, ut dicitur, fabricavit et erexit, presumeret divina officia celebrare. Et si aliqui fuerint, quod non credimus, presumptores, ipsos excommunicamus in hiis scriptis. Quos cum dicto Frisbath et familia ipsius, ut premititur, excommunicatos publice nuncietis tandiu, donec mereantur absolucionis beneficium obtinere et eciam a nobis super premissis aliud habueritis in mandatis. Datum Racztes, ipso die Comemoracionis beati Pauli Apostoli anno Domini millesimo CCC^{mo} LX^{mo} tercio. Exsecucione per vos diligenti facta, reddite literam^a vestris sigillis appensis ad eandem.

8

Lokacja wsi Nowostawy na prawie niemieckim (magdeburskim).

Raciązek, 11 listopada 1365

Zbylut z Golańczy (Pałuka) biskup włocławski, za zgodą kapituly katedralnej, wydaje wieś biskupstwa Nowostawy w kasztelanii wólborskiej do lokowania na prawie niemieckim (magdeburskim) tamtejszemu soltysowi Wojstawowi. Przy tej sposobności określa uposażenie, przywileje i obowiązki soltysa, powinności kmieci oraz własne rezerwacje.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec. Sygn.: Dokument 181.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z XIV wieku, dok. 181.*

In^a nomine Domini amen. Cunctorum perit memoria gestorum, si non fuerint adminiculo testium memorie commendata vel literarum testimonio perhennata. Inde est, quod | nos Sbilutus divina et Apostolice Sedis providencia ecclesie Wladyslaviensis episcopus¹ una cum consensu capituli nostri Wladyslaviensis cupientes, ut rei geste inter nos et capitulum nostrum | Wladyslaviense predictum ex una et discretum virum Woyslaum scolthetum ville nostre Novistaw² wlgariter dicte apud posteros memoria plenior habeatur, villam ecclesie | nostre Wladyslaviensis exposuimus locandam sub ea ordinacione prout inferius annotatur.

^a Wyraz napisany 2 razy.

^a Inicjal wydłużony.

¹ Zbylut z Golańczy (Pałuka) h. Topór, biskup włocławski w latach 1365—1383.

² Wojstaw soltys wsi Nowostawy w Wólborszczyźnie.

Primo siquidem eidem Woyslao scultheto nostro ratione locacionis ibidem in Novistaw damus decimum mansum liberos a censu sibi et suis posteris perpetuo pacifice possidendos. Incolis vero ville nostre memorate damus libertatem infra XIII° annos, a data presencium computando. Qua libertate elapsa, dicti incole nobis et nostris successoribus sex scotos grossorum Pragensium in festo beati Martini [11 XI] annis singulis solvere tenebuntur. Quem censum scolthetus predictus exiget et colliget et nobis integraliter presentabit. Iudicabit eciam scolthetus predictus et sui posterii omnes causas parvas et magnas infra terminos eiusdem hereditatis contingentes. De iudicatis et de thabernis, quotquot ibidem edificate fuerint, necnon de molendino, si edificari poterit, nos duos denarios et scolthetus tercium recipiemus. Statuimus eciam, ut scolthetus ipse et incole ville predictae colloquium ter in anno debeant celebrare et nostrum nuncium recipere, quem ad hoc duxerimus transmittendum. Cui scolthetus unum prandium et incole predicti duo cum omnibus necessariis ministrabunt. Insuper scolthetus ipse et villani predicti in ipsa villa ex speciali pacto debeant personaliter residere. Et si quispiam ipsorum hoc contempneret et in ipsa villa non resideret, scolthetus scolthecia et villanus mansis omnimode sit privatus. Demum scolthetus predictus scoltheciam eandem nulli vendere aut obligare in parte vel in toto presumat, nisi ad hoc noster consensus accesserit specialis. Ordinamus eciam, quod scolthetus et kmetones predicti nobis honores, petitiones, iuxta ius aliarum villarum nostrarum in castellania Woyborensi locatarum, et servicia exhibebunt. In cuius rei testimonium nostrum et capituli nostri Wladyslaviensis predicti sigilla presentibus sunt appensa. Datum Raczens, ipso die beati Martini Confessoris anno Domini M^oCCC^{mo} LX° quinto, presentibus honorabilibus et discretis viris dominis: Theoldrico preposito Wladyslaviensi³, Iacobo cantore⁴, Stephano custode⁵, Thomislao, Gamleto et Sangneo canonicis⁶ Crusviciensibus cum ceteris fidedignis.

9

Interwencja biskupa plockiego po apelacji biskupa włocławskiego do papieża.

Płock, 10 października 1374

Stanisław biskup plocki dokonuje wmięszania się do apelacji biskupa włocławskiego Zbyluta, który odwołał się do papieża Grzegorza XI z powodu obłożenia przez bpa plockiego ekskomuniką własnych diecezjan a jednocześnie poddanych bpa Zbyluta w majątkach Ciechocin i Rudaw, zalegających w uiszczaniu dziesięciny wikariuszom i mansjonarzom katedry plockiej. Odnośnie swej ekskomuniki i apelacji bpa Zbyluta bp Stanisław obiecuje dostarczyć papieżowi ok. 3 lutego 1375 r. wyczerpującą dokumentację.

³ Teodoryk prałat prepozyt włocławski, w l. 1383—1384 biskup elekt.

⁴ Jakub prałat kantor kruszwicki.

⁵ Stefan prałat kustosz kruszwicki.

⁶ Tomisław, Gamlet i Sęgniew kanonicy kruszwickcy.

Dokument w formie instrumentu notarialnego spisal Szebornis syn Teodora z Włostowic.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec. Sygn.: Dokument 189.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z XIV wieku*, dok. 189.

Sanctissimo in Christo patri ac domino suo metuendo, domino Gregorio Sacrosancte Romane ac Universalis Ecclesie summo pontifici¹ | Stanislas episcopus ecclesie Plocensis² oscula pedum vestrorum. Noverit vestra sanctitas, quod cum ego scultetum et villanos | agros colentes de Czechoczino³ et de Rudave⁴ mee diocesis, villis venerabilis in Christo fratris domini Sbiluti episcopi | Wladislaviensis⁵, monicione canonica premissa, sentenciis excommunicacionum innodassem pro eo, quod duobus annis et ultra vicariis sive mansionariis ecclesie mee Plocensis supradicte decimas campestris manipulatim solvere noluerint: quas quidem decimas, ut prefertur manipulatim, dicti sculteti et villani a primaria locacione villarum earundem prefatis vicariis singulis annis absque omni contradiccionē persolvebant. Prefatus vero dominus episcopus a meis sentenciis ad Sedem Apostolicam appellavit. Cui appellacioni ob reverenciam Sedis Apostolice detuli, licet ei de iure non crediderim deferendum, et presentes literas sibi dari mandavi, mei sigilli munimine roboratas, prefigens sibi terminum in crastino Purificacionis proxime nunc venturo⁶, in quo se conspectui vestro per se vel per procuratores ydoneos representet, cum suis munimentis causam appellacionis persecuturus, prout est iuris ordo. Actum et datum in Ploczsk anno Domini M^oCCC^oLXXIII^o, indicione XII, decima die mensis Octobris hora vesperarum vel quasi, presentibus hiis testibus: Alberto, Paulo canonicis Plocensibus⁷, et Michaële presbytero⁸ et aliis quam pluribus fidedignis. In cuius rei testimonium sigillum meum cum subscripcione publici notarii infrascripti presentibus est appensum.

Z. N. Et ego Szebornis quondam Theodori de Włostowicze, clericus Gneznensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius⁹ predictę interieccioni appellacionis et aliis omnibus et singulis, ut prefertur, dum sic agerentur et fierent, una cum dictis testibus presens interfui, eaque omnia et singula manu mea conscripsi et in hanc publicam formam redegei, signo et nomine solitis singnavi in testimonium, rogatus, omnium premissorum.

¹ *Papież Grzegorz XI, który rządził Kościołem w latach 1370—1378.*

² *Stanisław z Gulczewa h. Prawdzic, biskup płocki w l. 1368—1374, zm. w 1375.*

³ *Ciechocin wieś parafialna wtenczas w diec, płockiej, obecnie we wrocławskiej.*

⁴ *Rudaw wieś w sąsiedniej par. Nowogród.*

⁵ *Zbylut z Golańczy (Pałuka) h. Topór, biskup włocławski w l. 1365—1383.*

⁶ *Dzień 3 lutego 1375 r.*

⁷ *Wojciech i Paweł kanonicy płoccy.*

⁸ *Michał kapłan z Płocka.*

⁹ *Szebornis syn śp. Teodora z Włostowic, kleryk archidiec. gnieźnieńskiej, notariusz publ. z ustan. ces.*

Oświadczenie przestępnych dziedziców ze Zbierska.

Wieluń, 20 grudnia 1391

Jakusz i Staśko bracia, współdziedzice ze wsi Zbiersk w pow. kaliskim przyrzekają, że krzywdy wyrządzone przez siebie mieszczanom wieluńskim i kmieciom w okolicy Wielunia, za które zostali pozbarwieni wolności, po wyjściu z więzienia, wynagrodzą sami, ich bracia i przyjaciele.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec. Sygn.: Dokument 195.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z XIV wieku*, dok. 195.

Nos Iacussius et Stasko fratres germani, heredes de Sbirskow¹ pro[mittimus] tenore presencium, sub puritate fidei et honoris, bona fide et sine | dolo, animoque sinistro posttergato, civibus Welunensibus necnon Laurencio | de Morsko², Iancone de Soncz³ kmethonibus terre Welunensis, racione quorum in civitate Welun eramus detenti, a data die presencium nunc et deinceps civibus et kmethonibus nominatis, necnon aliis terrigenis Welunensibus non nocere nec quomodolibet impedire. Promittentes nichilominus pro omnibus fratribus et amicis nostris iras, minas, rixas et quaslibet indignaciones contra et adversus cives et kmethones nominatos habere nec portare, sed promissum prescriptum ratum, firmum et inviolabiter per nos et ipsos fratres amicosque nostros tenere et servare. Quodsi secus fecerimus aut in aliquibus contra cives et kmethones excesserimus, extunc transeat in detrimentum nostri honoris. In cuius rei testimonium sigillum nostrum est appensum, presentibus nobilibus viris: Victore de Mezricz⁴, Petro de Kowale⁵ et Stanimiro de Kanow⁶. Actum et datum Welun, in vigilia sancti Thome Apostoli Gloriosi anno Domini M^oC^oC^oC^oXC^o primo.

11

Sprzedaż karczmy w Kamionie w pow. wieluńskim.

(Wieluń) 2 lutego 1394

Jan podkomorzy poznański i starosta wieluński podaje do wiadomości, że sprzedał za 10 grzywien karczmę w Kamionie (pow. wieluński) miejscowemu wieśniakowi Wojciechowi, wymieniając przy tej okazji przywileje i obowiązki karczmarza.

¹ Jakusz i Staśko bracia, dziedzice ze Zbierska w pow. kaliskim.

² Wawrzyniec z Mokrska w pow. wieluńskim.

³ Janko z Soncza (Sącza) zaginionej wsi w pow. wieluńskim.

⁴ Wiktor z Mierzyc w pow. wieluńskim.

⁵ Piotr ze wsi Kowale w par. Praszka.

⁶ Stanimir pewnie z Kamiona, nie z Kaniowa w pow. wieluńskim.

Oryginał: *Włocławek, Arch. Diec. Sygn.: Dokument 199.*

Obszerny opis — *Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z XIV wieku, dok. 199.*

In^a nomine Domini amen. Ab humana enim mente cunctarum rerum sepe perit memoria, que nec privilegiorum nec scriburarum testimonio fuerint | roborata. Igitur nos Iohannes subcamerarius Poznaniensis et capitaneus Weluniensis¹ notum facimus universis tam presentibus, quam futuris presencium | noticiam habituris, quod de bona voluntate animi nostri unam tabernam in Camon² locatam cum suis proventibus, ad ipsam spectantibus, Adalberto kmethoni ibidem | in Kamon³ vendidimus pro decem marcis grossorum Pragenssium, in quamlibet marcam quadraginta octo grossos computando. Ad quam thabernam quarta pars coreti de sale a quolibet curru de theoloneo, et a peccoribus cornutorum seu non cornutorum unus grossus vel denarius tenere, pertinere. Et predictus Adalbertus cum suis natis seu nascendis et imposterum nascituris predictam thabernam debet perpetualiter tenere, habere ac pacifice possidere, vendere et ad usus suos convertere, ubi sibi melius videbitur expedire. Insuper sepefatus Albertus, videlicet possessor istius thaberne, de ipsa thaberna annuatim, id est quolibet anno tres marcas domino Regi vel ipsius capitaneo solvere tenetur: unam marcam ad festum Pasche, secundam ad Assumpcionem Beate Marie Virginis, terciam ad festum Nativitatis Domini, aliter minime faciendo. In cuius rei testimonium presentem literam scribi fecimus, nostro sigillo subappendo, presentibus hiis testibus nobilibus viris: domino Victore⁴ et domino Stanimiro advocato Wieluniensi⁵ et domino Stephano dicto Gansperer⁶ ac providis viris: Mescone proconsule Weluniensi⁷, Cosumstrone, Bartholomeo dicto Trzeciak consulibus ibidem⁸, testium ad premissa. Actum et datum anno M^oCCC^o nonagesimo quarto ipso die Purificacionis Beate Marie Virginis Gloriose.

12

Instrukcja kapituły włocławskiej dla swoich delegatów do w. mistrza krzyżackiego w sprawie majątków i dochodów diecezji.

Włocławek, w styczniu 1399

Kapituła katedralna włocławska w czasie wakansu biskupstwa obwieszcza, że wysyła do wielkiego mistrza krzyżackiego Konrada von Jungingen swoich czołowych przedstawicieli, którzy mają ustalić dochody diecezji na Pomorzu, aktualne i zaległe, oraz sporne granice posiadło-

^a Inicjał wydłużony.

¹ Jan podkomorzy poznański i starosta wieluński.

² Kamion wieś, kiedyś miasto i parafia, w pow. wieluńskim.

³ Wojciech kmieć z Kamiona, nabywca karczmy.

⁴ Wiktor z Mierzyc — por. przyp. 4 w dok. 10.

⁵ Stanimir z Kamiona, wójt wieluński — zob. przyp. 6 w dok. 10.

⁶ Stefan Gansperer.

⁷ Mieszko burmistrz wieluński.

⁸ Kosumstron? i Bartłomiej Trzeciak rajcy m. Wielunia.

ści wrocławskich. Wybrany prokuratorom udziela odpowiedniej instrukcji, zapewniając o swoim do nich zaufaniu.

Dokument w formie instrumentu notarialnego zredagował Jakub s. Jana Mastonis kleryk wrocławski.

Oryginał: Wrocławek, Arch. Diec. Sygn.: Dokument 205.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z XIV wieku*, dok. 205.

Ad ^a universorum, quibus expedit, noticiam volumus pervenire, quod nos . . Capitulum | Sancte Ecclesie Wladislaviensis constituimus, ordinamus via, forma et modo, quibus melius | possumus et debemus, venerabiles viros dominos Andream Lascaris prepositum et clericum ¹, Nicolaum | Palatini decanum ², Nicolaum de Jassona administratorem in spiritualibus et temporalibus ³ et Iohannem prepositum Crusviciensem ⁴ canonicos Wladislavienses et quemlibet eorum in solidum, ita quod non sit melior condicio occupatis, sed quod unus inceperit ^b vel incepit, alter persequi valeat et finire, nostros veros et legitimos procuratores, actores, gestores, factores et nuncios speciales ad tractandum, perficiendum et ordinandum facta et negocia ecclesie Wladislaviensis nomine ipsorum et nostro coram venerabili domino ac domino . . magistro generali in terra Prussie ordinis sancte Marie ⁵ et coram qualibet persona ecclesiastica seculari vel regulari, necnon ad recipiendum, postulandum et habendum rationem vel rationes omnium fructuum, hereditatum et possessionum ac obventionum et reddituum ac censuum presencium et preteritorum nostre ecclesie Wladislaviensis a procuratoribus et scultetis quibuscunque et ab aliis personis spiritualibus vel mundanis, necnon ad limitandum et de limitibus cum adversariis diffiniendum, hereditates et possessiones regendum et possidendum, dantes et concedentes dominis nostris procuratoribus vel eorum alteris recipiendi et extorquendi omnes et singulos redditus, decimas, iura et obventiones ac proventus nostre ecclesie Wladislaviensis a quibuscunque personis ecclesiasticis vel secularibus, necnon quitaciones dandi et quitandi personas, indemnes reddendi et ad reddendum rationem de perceptis compellendi plenam et omnimodam potestatem, promittentes rata et grata habere ac inviolabiliter observare, quecunque per ipsos vel eorum alteros factum, gestum et ordinatum fuerit in premissis. In cuius rei testimonium presentem literam seu publicum instrumentum per infrascriptum notarium scribi et publicari fecimus sigillique nostri munimine roborari. Acta sunt hec in domo habitationis venerabilis viri domini Andree prepositi et clerici predicti Wladislaviensis. Datum die ⁶ mensis Ianuarii anno Domini M^oCCC^oXC^oIX^o, indictione VII, presentibus dominis Nicolao Vichowskij canonico Crusviciensi ⁷ et Andrea vicario ecclesie Wladislaviensis ⁸ testibus ad premissa vocatis et rogatis.

^a Inicjal zwykly.

^b incepit dok.

¹ Andrzej syn Łaskarza h. Godziemba, pralat prepozyt wrocławski, chociaż jeszcze kleryk, późniejszy biskup poznański.

² Mikołaj syn wojewody, pralat dziekan włocł.

³ Mikołaj z Jasionny kanonik włocł., administrator diecezji po śmierci bpa księcia Henryka.

⁴ Jan kanonik włocł. i pralat prepozyt kruszwicki.

⁵ W. mistrz krzyżacki Konrad von Jungingen 1393—1407.

⁶ Opuszczono cyfrę daty dziennej.

⁷ Mikołaj Wichowski kanonik kruszwicki.

⁸ Andrzej wikariusz wiecz. katedry włocł.

Z. N. Et ego Iacobus Iohannis Mastonis clericus Wladislaviensis, publicus imperiali auctoritate notarius^o predictorum procuratorum constitutioni, potestatis dacioni, ratihabicioni aliisque omnibus et singulis premissis, una cum prenominitis testibus, presens interfui, eaque sic fieri vidi et audivi, et ad requisicionem dictorum dominorum et capituli, cum subappensione sigilli capituli, propria manu conscripsi et in hanc publicam formam redegem, signo et nomine meis solitis consignavi in fidem et testimonium premissorum.

13

Wyrok w sprawie dziesięciny ze wsi Krajanczyce (Krajanki).

Włocławek, 21 lutego 1400

Jakub syn Jana Mastonis kleryk diecezji włocławskiej sporządza w formie instrumentu notarialnego przebieg sądu polubownego, wydany przez rozjemców spierających się stron: kanonika włocławskiego Mikołaja Wielowiejskiego (Welevesky) i współdziedziców wsi Mikołajki (Mikolajczenice) o dziesięcinę snopową z innej ich wsi Krajanki (Crayanczyce), należącą do jego prebendy kapitulnej Popowiczki (Popowice), skazując stronę ponoszącą winę, tj. ziemian na 10 grzywien opłat.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec. Sygn.: Dokument 207.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z XIV wieku*, dok. 207.

In^a nomine Domini amen. Sub anno nativitatis eiusdem^b millesimo quadringentesimo, indicione VIII, hora nona, die vero vicesima prima mensis Februarii, in stuba maiori domus habitacionis honorabilis viri domini Nicolai cantoris ecclesie Wladislaviensis¹ circa ecclesiam eandem, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Bonifacii divina providencia pape noni² anno XI, in mei notarii publici infrascripti testiumque subscriptorum ad hoc vocatorum et rogatorum | presencia, constituti personaliter honorabiles et nobiles viri domini: Nicolaus Velevsky canonicus ecclesie Wladislaviensis predictae³ parte ab una, et Iohannes Ianussius filius Falibogobey⁴ nomine suo et matris sue, Thomislaus filius Stanislai nomine suo et patris ac Alberti fratris⁵, heredes in Mikolajczenice⁶ parte ab altera, pro decima manipulari in villa Crayanczyce⁷, quam decimam de anno presenti apud predictum dominum Nicolaum

^o Jakub syn Jana Mastonis kleryk włocławski, notariusz publiczny z ustan. ces.

^a Inicjał wydłużony.

^b Wyraz przerobiony po razurze poprzedniego.

¹ Mikołaj prąt kantor włocławski.

² Papież Bonifacy IX rządził Kościołem w latach 1389—1404.

³ Mikołaj Wielowiejski (Wielowiejski) kanonik włocławski.

⁴ Jan Janusz syn Chwaliboga.

⁵ Tomisław s. Stanislawa a brat Wojciecha.

⁶ Mikolajczenice — obecnie Mikołajki w parafii Kłobía, własność rodzin wymienionych pod 4—5.

⁷ Krajanczyce — dziś Krajanki, wieś w par. Boniewo, własność rodzin wymienionych pod 4—5.

Velevesky emerant de alto et basso. Compromiserunt in honorabiles viros dominos: Paulum plebanum in Banthcowo⁸, Nicolaum Rasoris de Radczans⁹, altaristas et vicarios perpetuos ecclesie Wladislaviensis, Arnoldum heredem in Grodcz¹⁰ et Albertum de Lanke heredem¹¹. Qui quidem arbitri arbitratores et amicabile compositores, visis et auditis cause rationibus et allegacionibus, hinc inde propositis, summaverunt, laudaverunt et diffiniverunt, quod predicti nobiles in Micolayczenice decimam in villa Crayanczice et hereditate eorum, post eorum agriculturam et aratra anno presenti, et non ultra, in hereditate eorum predicta Crayanczice locare et ponere, paleasque et stramina eiusdem decime per se tollere et recipere, et ad usus proprios convertere liberam habeant facultatem. Aliis vero omnibus et singulis annis sequentibus prefatus dominus Nicolaus Welevesky canonicus Wladislaviensis, nomine canonicatus et prebende suorum, dictam decimam manipularum, post aratra dominorum heredum in villa predicta Crayanczice, ad suum allodium vel ad domum alicuius sui kmethonis in villa Popovice¹², et non alias, cum frumentis, straminibus et paleis conducere et locare tenetur et potest tempore messis taliter. Quod idem dominus Nicolaus Welevesky constituet unum famularem vel nuncium, qui decimam predictam in Crayanczice, cum fruges et messes seu frumenta in media parte messis et falcatrata fuerint, colliget. Ipsi quoque nobiles dominum Nicolaum Welevesky condirigere debent et sibi scitum dare, vel eandem decimam in Crayanczice manipulariter, ut moris est in terra Cuyavie decimas recipere a nobilibus, recolligat et ad villam Popovice secundum beneplacitum voluntatis sue, et non alias, conducat et recipiat, prout sibi videbitur expedire. Volentes itaque predicti arbitri arbitratores et amicabile compositores, ut eorum sententia, arbitrium et diffinicio robor habeat perpetue firmitatis, decem marcas grossorum numeri Cracoviensis pro pena vallaverunt contra partem sententiam eorum non servantem vel ei quovismodo contravenientem. Que pars non servans ratam et gratam compositionem huiusmodi et arbitrium parti servanti quinque marcas grossorum, et reliquas quinque marcas ipsis arbitris et compositoribus solvere et dare irremissibiliter sit astricta^c. Super quibus omnibus et singulis prefatus dominus Nicolaus Welevesky canonicus Wladislaviensis a me infrascripto publico notario instrumentum presens sive arbitratorum petiit fieri presens publicum instrumentum. Acta sunt hec anno, indictione, hora, die, mense, loco, pontifice quibus supra, presentibus ibidem discretis et nobilibus viris dominis: Vincencio vicario perpetuo Wladislaviensis¹³ et Symone herede in Micolaiczenice¹⁴ testibus ad premissa vocatis et rogatis.

Z. N. Et^d ego Iacobus Iohannis Mastonis, publicus imperiali auctoritate notarius, clericus Wladislaviensis¹⁵, quia predictae sententiae lacioni, pene vallacioni aliisque omnibus et singulis premissis, dum sic, ut pre-

^c astrictus dok.

^d Inicjał ozdobny.

⁸ Paweł pleban w Bądkowie, oltarzysta i wikariusz katedry.

⁹ Mikołaj s. fryzjera z Raciążka, oltarzysta i wik. katedry.

¹⁰ Arnold dziedzic z Grójca w par. Boniewo.

¹¹ Wojciech dziedzic z Łąk w par. Boniewo.

¹² Popowiczki wieś w par. Brześć Kuj.

¹³ Wincenty wikariusz wiecz. katedry włocł.

¹⁴ Szymon współdziedzic z Mikołajek (Mikołajczenice).

¹⁵ Jakub syn. Jana Mastonis notarius publiczny z ustan. ces., kleryk włocławski.

mittitur, per predictos arbitros fierent et agerentur, una cum prescriptis testibus, presens interfui, eaque sic fieri vidi et audivi. Ideo me occupato aliis negociis per alium fidelem sibi feci, me manu propria subscribens, in notam recepi, publicavi et in hanc publicam formam redegi, signo et nomine meis solitis et consuetis consignando, rogatus et requisitus in fidem et testimonium premissorum. Constat michi notario predicto de rasura istius dictionis posite in prima linea principii, facta non vicio, sed errore.